

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Blízkého východu a Afriky

Bakalářská práce

Lucie Beranová

Íránská konzervativní a náboženská sféra na internetu

Iranian conservative and religious sphere on the web

Praha 2013

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Vít Šisler, Ph.D

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného či stejného titulu.

V Praze, dne 1. srpna 2013

Lucie Beranová

Klíčová slova

Náboženství, Írán, internet, konzervativní sféra, média, opozice, cenzura

Keywords

Religion, Iran, internet, conservative sphere, media, opposition, censorship

Abstrakt

Cílem této práce je zmapovat využití internetu jako nástroje prezentace konzervativních složek, politických skupin a náboženských skupin v současném Íránu. V úvodu textu stručně nastiňuji vývoj, kterým prošlo vnímání internetu a způsoby jeho využívání v rámci jednotlivých složek íránské společnosti.

Poté se věnuji detailnějšímu přehledu a struktuře stránek využívaných šíitskými duchovními, studenty náboženství, Revolučními gardami i blogy konzervativně orientovaných jednotlivců. Obsahová analýza se zaměřuje na cíle a metody internetové prezentace a poukazuje též na rozpory uvnitř jednotlivých konzervativních složek, které dokazují prostřednictvím vybraných internetových prezentací.

Závěrem se pokouším shrnout význam internetu jako nového, dříve nedostupného prostředku ke kvalitnější analýze soudobé íránské politiky.

Abstract

The aim of this thesis is to investigate and identify the present status of the internet as a platform for the presentation of conservative political and religious groups in today's Iran. In its first part, a brief historical survey is presented, suggesting that the internet was initially perceived by these groups with suspicion. The thesis then proceeds to explore how all of them have gradually embraced the internet as a tool to achieve their particular goals.

In a detailed central section, the thesis explores the structure and content of the web presentation of important Shia institutions and clerics, religious students, the Revolutionary Guards, and influential conservative weblogs offered by individuals. The analysis of their content hopes to provide an insight into the methods used to target the audience and also to demonstrate the diversity of opinion and degree of internal strife among these groups and their supporters.

On the basis of this research, the final part of the essay concludes that the internet is both a new and indispensable tool of analysis for current Iranian politics and society, providing a previously hidden insight into the immense diversity of opinion among pro-regime groups.

OBSAH

Úvod	7
Pronikání internetu do náboženské a konzervativní sféry Íránu: stručný historický přehled	9
1.1 Šíření internetu a jeho kontrola	9
1.2 Od internetových kaváren k weblogům	10
1.3 Íránští duchovní a internet	11
1.4 Internet a íránská politika	12
1.5 Íránské státní instituce, politické strany, Revoluční gardy a hnutí Basídž	13
1.6 Konzervativní weblogy jednotlivců	14
Internet jako nástroj šířící náboženské sféry	16
2.1 Úvod	16
2.2 Blogy studentů v Qomu	16
2.2.1 „Klerici nejsou z Marsu“	17
2.2.2 Pravidla ženského psaní: instrukce z tábora	18
2.2.3 Studentská kritika	19
2.2.4 Proti učitelům	19
2.3. Šířící ájatolláhové	20
2.4 Internet jako nástroj fragmentarizace	22
2.4.1 Vstup opozice na internet: Montazerí	23
2.4.2 Proti politické diktatuře: Sánehí	24
2.4.3 Za vládu imáma: Mesbáh Jazdí	24
Konzervativní složky režimu a jeho stoupenci na internetu	26
3.1 Úvod: boj proti vlivu Západu	26

3.2.	Gerdáb	26
3.3.	Obránci náboženství: Afsarán	28
3.4	Internetové hry: Chyt' rozvraceče!	29
3.5	Internet jako sféra vnitřních rozporů	30
3.6	Kde je červená linie? Konzervativní blogeři	31
Praktická studie		34
4.1.	Úvod: píseň oslovující imáma	34
4.2	Reakce konzervativců: od stránek ájatolláha k počítačové hře	35
4.3	Závěr: hodnocení výsledků	38
Závěr		40
Seznam použité literatury		43

ÚVOD

I když se o internetu tradičně pojednává spíše v souvislosti s íránskou opozicí, mocenský aparát soudobé Íránské islámské republiky a s ním spojené konzervativní vrstvy společnosti využívají internet stále více k vlastním cílům. Tuto postupnou proměnu íránské elektronické sféry z prostoru, v němž dominuje opozice vůči politickému a společenskému zřízení země, v nástroj vládnoucího režimu, se pokouším zachytit v úvodní teoretické kapitole své bakalářské práce. Odráží vývoj, jakým se fenomén internetu postupně prosazoval v íránské konzervativní sféře, a to od okamžiku, kdy se v zemi poprvé objevil, až do dneška.

Forma a obsah internetových prezentací jednotlivých skupin se velmi liší. Státní instituce, političtí představitelé režimu, šiiťští duchovní, členové ozbrojených Revolučních gard i radikálního mládežnického hnutí Basídž v rostoucí míře využívají internet jako platformu pro oficiální zveřejňování informací, nástroj šíření ideologie Islámské republiky či jejího náboženství; zároveň též internet skýtá prostor k vyjadřování soukromých postojů k aktuálním politickým, společenským a náboženským tématům.

S tímto procesem však nevyhnutelně nastupuje fáze, kdy internet odhaluje vnitřní konflikty a různorodost názorů v rámci režimu, které doposud zůstávaly veřejnosti skryty a které zároveň mají potenciál režim oslabit. Tyto rozpory se týkají jak konkrétních společensko-politických témat, tak obecného směřování země. V praktické části se tuto tezi pokusím prokázat na příkladu konkrétní události, rozdílně prezentované a hodnocené různými složkami íránské konzervativní sféry.

Informace pro svou bakalářskou práci čerpám převážně z knižních publikací a článků odborných časopisů v anglickém jazyce, předmětem mého studia jsou však i početné elektronické dokumenty v perštině, zejména internetové stránky institucí, skupin a jednotlivců, související se zvoleným tématem.

Pro přepis z perštiny do češtiny využívám převážně pravidla Příručního slovníku persko-českého autorky Dariny Vystrčilové, vydaného v Praze v roce 2002.

Domnívám se, že sílící přítomnost konzervativních složek íránskému režimu v elektronické sféře poskytuje cenný, a dříve nedostupný vhled do fungování institucí Íránské islámské

republiky, jejích rozhodovacích procesů, společenských i náboženských proudů, a zároveň odhaluje zajímavé názorové rozpory uvnitř těchto složek, čímž přispívá ke kvalitnější analýze aktuálního dění v zemi. To je též důvod, proč jsem si toto téma zvolila pro svou bakalářskou práci.

Pronikání internetu do konzervativní a náboženské sféry Íránu: stručný historický přehled

1.1 Šíření internetu a jeho kontrola

Nástup internetu v devadesátých letech minulého století představoval pro íránský režim a s ním spojenou konzervativní a náboženskou sféru rozporuplný fenomén. Od vzniku Íránské islámské republiky v roce 1979 je kontrola sdělovacích prostředků jedním z klíčových mocenských nástrojů režimu. Možnost širokého přístupu k informacím a volného publikování obsahu na internetu, obzvláště prostřednictvím weblogů,¹ vzbuzovala v íránských konzervativních a vládních kruzích obavu. Využívání internetu v té době Islámská republika podpořila jen obecně, avšak s výhradami ohledně rozsahu přístupu k němu. Nejvyšší duchovní vůdce Íránu, Alí Hosejn Chámene'í, v roce 2001 oznámil, že šíření a využívání internetu je v zemi žádoucí, avšak přístup ke globální informační síti bude v Íránu možný pouze prostřednictvím institucí autorizovaných státem.²

Na základě této instrukce pak Nejvyšší rada kulturní revoluce, *Šúra-je álí-je enqeláb-e farhangí*, schválila v listopadu 2001 rezoluci,³ regulující využívání internetu, v níž stanovila monopol státní telekomunikační společnosti na poskytování internetových připojení, schvalovací pravomoc ministerstva vnitra nad jednotlivými poskytovateli a nařízení, že poskytovatelé internetu mají povinnost blokovat stránky s nevhodným pornografickým či politickým obsahem a na požádání dodat ministerstvu údaje o jednotlivých uživateli. Íránský režim, reprezentovaný Ministerstvem pro kulturu a islámské vedení (*Vezárat-e farhang va ersád-e eslámí*), od té doby vytváří a s různou mírou důslednosti uplatňuje též další formy kontroly a cenzury internetu. Mezi

---

¹ Weblog, zkráceně blog – termín byl poprvé použit v roce 1997, je připisován americkému autorovi Jornu Bargerovi. Jde o „internetovou stránku s pravidelně aktualizovaným obsahem obvykle jednoho autora, obsah bývá seřazen chronologicky.“ DOOSTDAR, A., *The Vulgar Spirit of Blogging*, s. 651.

² KHIABANY, G.; SREBERNY, A., *Blogistan*, s. 67.

³ KHIABANY, cit. 2, s. 67.

nejdůležitější patřilo omezení rychlosti internetových připojení pro koncové uživatele, schválené v říjnu 2006 režimem prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda.⁴

1.2 Od internetových kaváren k weblogům

Využívání internetu se přesto v Íránu rychle stalo populární. Masověji se začalo šířit na konci devadesátých let minulého století, tehdy se velkých městech objevily první internetové kavárny, *kafénet-há*. Na začátku nového tisíciletí již jejich počet v Teheránu dosahoval 7000 až 8000.⁵ V letech 1999 až 2006 rapidně stoupl počet uživatelů internetu v Íránu, z odhadovaných 250 000 uživatelů na 11,2 milionu.⁶ Zvýšil se i počet dalších míst s veřejným přístupem k internetu jako jsou univerzity, vědecká výzkumná centra či knihovny.

Jednou z nejrychleji se rozvíjejících oblastí internetu se staly weblogy. V září 2001 vytvořil první perskojazyčný weblog íránský student Salmán Džarírí.⁷ Reformě orientovaný novinář Hosejn Derachšán, který emigroval do Kanady kvůli zavírání opozičních novinových titulů, pak publikoval na internetu instrukce v perštině, sloužící jako návod k založení weblogu,⁸ a to na základě četných dotazů ze strany Íránců. Do konce roku 2001 pak počet blogových stránek, vyjadřujících osobní názor autora na různá témata, vzrostl na více než 200 a na začátku roku 2003 jejich počet čítal již desítky tisíc.⁹ Prvním poskytovatelem weblogových služeb se stal server PersianBlog v červnu 2002.¹⁰ Během roku 2004 následovaly další, dodnes využívané servery jako je BlogFa, Blogsky, Mihanblog, Parsiblog a další.

---

⁴ KHIABANY, cit. 2, s. 21.

⁵ SHAFARAE, M.; MASOUD, S., Globalization and Contradiction Between the Nation and the State in Iran, s. 194.

⁶ HENDELMAN-BAAVUR, L., Promises and Perils of Weblogistan, s. 4.

⁷ HENDELMAN-BAAVUR, cit. 6, s. 1.

⁸ Dostupný na <http://www.I.hoder.com>

⁹ KHIABANY, G.; SREBERNY, A., The Politics of/in Blogging in Iran, s. 2.

¹⁰ HENDELMAN-BAAVUR, cit. 6, s. 4.

K jejich popularitě přispěl fakt, že jejich služby jsou poskytovány zdarma, společně s nimi je k dispozici uživatelsky jednoduchý software a autor může vyjadřovat názory na své stránce pod pseudonymem, nikoli pod svým pravým jménem.

1.3 Íránští duchovní a internet

Ší'itští duchovní a jejich instituce, soustředěné ve městě Qom v centrálním Íránu, si možnosti a efektivitu internetu uvědomili velmi rychle. Během dvou let, od roku 2003 do roku 2005, se digitální technologie staly důležitou součástí veřejné aktivity většiny předních duchovních v zemi, vznikl tak fenomén zvaný *webatolláh*.¹¹ Na internetových stránkách ší'itští duchovní publikují své biografické údaje, projevy, spisy, informují o oficiálních návštěvách, zveřejňují fotogalerie a odpovídají na dotazy věřících, týkající se každodenního života. Tímto způsobem se názory kleriků stávají rychle dosažitelné a přístupné i pro ší'itské muslimy žijící mimo Írán.

Studenti v seminářích v íránských náboženských učilištích jsou vedeni k tomu, aby se stali aktivními uživateli internetu, vyvíjeli islámský software a šířili názory ší'itských kleriků, jejichž servery často pomáhají spravovat.¹² Významní velcí ájatolláhové, *mardža'-e taqlíd*, s vlastní internetovou stránkou, dostupnou obvykle v několika jazycích, včetně angličtiny či arabštiny, jsou například Alí Chámene'í,¹³ Alí Hosejn Montazerí¹⁴ či Mesbáh Jazdí.¹⁵ Qomské Počítačové výzkumné centrum pro islámská studia, *Markaz-e tahqíqát-e kompjúterí-je olúm-e eslám*,¹⁶ spravuje mimo jiné též stránku <http://www.al-shia.org>, nejčtenější zdroj informací o ší'itském náboženství na světě.¹⁷

Náboženství hraje významnou roli také ve sféře weblogů. V roce 2005 vznikl server ParsiBlog, s cílem propagovat nábožensky zaměřené osobní internetové stránky. Dnes

¹¹ HENDELMAN-BAAVUR, cit. 6, s. 11.

¹² MURPHY, Kim. Iran's clerics create online mecca in Qom. *Los Angeles Times*. 2007, 11. duben. Dostupné z: <http://www.sfgate.com/news/article/Iran-s-clerics-create-online-mecca-in-Qom-2603338.php%20>

¹³ Dostupné na <http://www.leader.ir>

¹⁴ Dostupné na <http://www.amontazeri.com>

¹⁵ Dostupné na <http://www.mesbahyazdi.ir>

¹⁶ Dostupné na <http://www.noorsoft.org>

¹⁷ MURPHY, cit. 12.

hostí přes 6000 weblogů.¹⁸ Jejich důležitou součástí jsou weblogy zaměřené na studium a výklad Koránu.¹⁹

1.4 Internet a íránská politika

Internet jako nové digitální médium začal hrát důležitou roli v íránské politice již v květnu 1997, kdy si své osobní oficiální stránky zřídili dva přední kandidáti tehdejších prezidentských voleb, pozdější vítěz Mohammad Chátamí a předseda parlamentu Alí Akbar Núrí.²⁰ Vůbec prvním členem íránské vlády, který si zřídil weblog, byl reformně orientovaný Mohammad Alí Abtahí, jeden z viceprezidentů za vlády prezidenta Mohammada Chátamího.²¹ Jeho osobní stránka,²² ve své době velice populární, později začala obsahovat i častou kritiku následné konzervativní vlády prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda. Abtahí se pouštěl i do kritiky cenzury internetu. Z tohoto důvodu byl Abtahí v roce 2009 zatčen a uvězněn, o čemž rovněž informoval na svém weblogu, jehož internetová stránka je stále dostupná.

Ve třech posledních prezidentských volbách, v roce 2005, 2009 a 2013, již měli svou oficiální internetovou stránku a další elektronické platformy propagace všichni kandidáti. Výjimkou není ani stávající prezident Mahmúd Ahmadínežád. Svůj blog²³ si zřídil v srpnu 2006. Tehdy také získal v parlamentu podporu pro projekt „národního internetu“. Stávající globální světovou síť režim označil za nebezpečnou a zrádnou, z tohoto důvodu se Írán pokouší vytvořit lokální domácí síť, z níž bude odfiltrován obsah, považovaný za závadný.²⁴

---

¹⁸ KHIABANY, G.; SREBERNY, A., *Blogistan*, s. 142.

¹⁹ viz např. <http://www.quranblog.com> nebo <http://www.velayatfaghieh.parsiblog.com>

²⁰ HENDELMAN-BAAVUR, L., *Promises and Perils of Weblogistan*, s. 11.

²¹ KHIABANY, G., *Blogistan*, s. 142.

²² Dostupné na <http://www.webneveshteha.com>

²³ Dostupné na <http://www.ahmadinejad.ir>

²⁴ ESFANDIARY, Golnaz. Explainer: Iran's National Internet. *Radio Free Europe/Radio Liberty*[online]. 2012, 10. únor [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: http://www.rferl.org/content/explainer_irans_national_internet/24480343.html

1.5 Íránské státní instituce, politické strany, Revoluční gardy a hnutí Basídž

Aktivnější přítomnost íránských státních institucí a ministerstev na internetu je součástí iniciativy, kterou zahájila íránská vláda v roce 2002 v rámci národního reformního programu TAKFA (Íránská národní agenda pro informační a komunikační technologie).²⁵ Má zpřístupnit všechny vládní úřady a služby veřejnosti prostřednictvím elektronických kanálů. Vláda finančně podporuje projekty *e-government*, *e-commerce*, *e-banking* či *e-education*. V roce 2003 byl zvýšen rozpočet projektu TAKFA na 400 milionů amerických dolarů.²⁶

Sféra internetu a konzervativních weblogů je nyní úzce propojena i s íránskými politickými stranami. Z jednačtyřiceti politických stran, registrovaných v zemi a zároveň aktivně působících, má internetovou stránku 25 z nich.²⁷

Íránské Revoluční gardy, *Sepáh-e Pásdárán-e Enqeláb-e Eslámí*, vlivná ozbrojená složka režimu, se již od devadesátých let angažuje v pokusech získat kontrolu nad sférou íránských telekomunikací, a tudíž i nad sférou internetu. Gardy samotné se pak prezentují například na internetové stránce s názvem *Gerdáb*,²⁸ propagující úspěchy íránských ozbrojených složek a vyzývající k obraně země vůči pronikání vlivů Západu, a to i prostřednictvím internetu.

Polovojenská dobrovolnická mládežnická organizace Revolučních gard, hnutí *Basídž*, oznámila v roce 2008 úmysl vytvořit deset tisíc konzervativně orientovaných blogů, na nichž budou propagovány ideály islámské revoluce.²⁹ Členové hnutí *Basídž* byli vyzváni,

---

²⁵ Projekt spadá pod Nejvyšší radu pro komunikační technologie: <http://www.sciet.ir>

²⁶ Informace o aktivitách tohoto programu jsou k dispozici na stránce <http://www.takfa.ir>

²⁷ DUFFY, A.; HOWARD N. Philip, *Iran's Political Parties Link to Persian Blogosphere*, s. 2.

²⁸ *Gerdáb: Vábest-e be Markaz-e barresí-je Džará'em-e sázemánjáfte* [online]. 2013 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: gerdab.ir

²⁹ *Basídž-há bá dah hezár váblog mójájand. BBC Farsi* [online]. 2008, 19. listopadu [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/persian/iran/2008/11/081119_mg_basij_filtering.shtml

aby si zřídili weblogy, registrované prostřednictvím vládních komunikačních kanálů, jejichž cílem je „osvobození internetu od nevěřících.“³⁰

V roce 2011 pak vůdce milicí *Basídž*, Mohammad Rézá Naghdí, představil zpravodajskou internetovou stránku hnutí *Basídž*,³¹ která měla za cíl „vyplnit mezeru vytvořenou západními médii“³² a především podporovat americké protestní hnutí *Occupy Wall Street*.³³

1.6 Konzervativní weblogy jednotlivců

Z mapy íránské weblogové sféry,³⁴ vytvořené Berkmanovým výzkumným centrem Harvardské univerzity, vyplývá, že počet konzervativních/náboženských weblogů se výrazně zvyšoval již v období před rokem 2009. Autoři, John Kelly a Bruce Eling, rozdělili tuto sféru do tří podskupin: „konzervativní politika“, „dvanáctníci“³⁵ a „náboženská mládež“. Nejvýraznější růst zaznamenala podle autorů podskupina „dvanáctníků“, zabývající se na svých blozích především náboženskými tématy, což badatelé Harvardovy univerzity vysvětlují jako možný důsledek iniciativy hnutí *Basídž* za zvýšení počtu konzervativních blogů, či jako sílící on-line diskuse na téma islámského práva v Íránu.³⁶

---

³⁰ Iran launches millions of Basiji-run weblogs in battle for the internet. *Shahrzad News* [online]. 2011, 21. září [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: <http://www.shahrzadnews.org/index.php?page=1&newsitemId=6607&contentFilterTime=year&Language=en>

³¹ Již nedostupná, původně byla zřízena na adrese <http://wsfall.com>

³² ESFANDIARY, Golnaz. Iran's Basij Launches Website To Cover Occupy Wall Street Movement. *Radio Free Europe/Radio Liberty* [online]. 2011, 31. října [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: http://www.rferl.org/content/iran_basij_launches_website_cover_occupy_wall_street_movement/24377378.html

³³ Protestní hnutí v USA, jehož organizátoři se staví proti ekonomické nerovnosti či přílišnému vlivu korporací a velkých bank. Íránský vůdce Alí Chámene'í o něm prohlásil, že nakonec svrhne v USA kapitalismus.

³⁴ KELLY, J.; ETLING, B., Mapping Iran's Online Public.

³⁵ Autoři používají též název „Kyber-šíté“. Stoupenci odnože šíitské muslimské víry, uznávající existenci dvanácti imámů, a očekávající návrat posledního z jejich řady, skrytého imáma Mahdího.

³⁶ KELLY, J.; ETLING, B., cit. 34.

Při absenci jednoznačných limitů pro diskuse a kritické názory se však i autoři konzervativních weblogů stávají terčem cenzury a obsah jejich stránek je filtrován. Příklady, dokumentující rozdílnost názorů v rámci konzervativní sféry společnosti, monitoruje v rámci svých projektů londýnská nezisková organizace Small Media.³⁷ Ojedinelé podle ní nejsou ani případy, kdy byli konzervativní autoři blogů režimem zatčeni a jejich blog zrušen. Popisuje příklad blogera Amíra Hassana Saghá, který byl zatčen kvůli kritice vlivné íránské rodiny Lárídžání, obvinil ji totiž ze zneužívání politické moci.

Autoři konzervativních blogů na internetu se liší v pohledu na každodenní politická, společenská i ekonomická témata. V praktické části své bakalářské práce předkládám porovnání reakcí na píseň „*Ej, Naqí*“, kvůli níž byl loni prohlášen za odpadlíka od islámu (*mortad*) několika významnými ájatolláhy hudebník Šáhín Nadžafí, žijící v Německu. Reakce konzervativní a náboženské sféry na internetu však svědčí o tom, že postoje stoupenců režimu nebyly ani v tomto případě jednotné.

---

³⁷ Dostupná na <http://www.smallmediafoundation.com>

Internet jako nástroj šířtské náboženské sféry

2.1 Úvod

Náboženské instituce, šířtští duchovní a studenti teologických seminářů mají velmi úzký, ale zároveň rozporuplný vztah k internetu. V následujících podkapitolách zkoumám různé aspekty tohoto vztahu, a to na třech odlišných skupinách: nejprve jsou to internetové blogy studentů náboženství v Qomu, posléze oficiální webové prezentace významných šířtských ájatolláhů a nakonec internetové aktivity kleriků -“disidentů.”

Cílem této kapitoly je především popsat, jaké nové pohledy na život konzervativní šířtské sféry dokáže internet jako moderní médium přinášet. V každé podkapitole se zároveň soustředím na otázku, jakým způsobem internet odhaluje vnitřní spory a kritické postoje.

2.2 Blogy studentů v Qomu

Když se za vlády íránského exprezidenta Mahmúda Ahmadínežáda³⁸ poprvé projevila snaha režimu filtrovat a cenzurovat blogy ženských autorek, nešlo režimu pouze o opoziční stránky, prosazující ženská práva, obsahující kritiku režimu či propagující feminismus. Pod záminkou omezení pornografie na internetu byl zaveden filtr na výraz *zan* či *zanán* (žena, ženy) obecně, což vedlo – nikoli náhodou - též k zablokování veškerých blogů a internetových stránek konzervativních studentek náboženství v Qomu, které tento výraz obsahovaly ve svém názvu či v internetové adrese.³⁹

Pisatelky těchto blogů, studentky qomského náboženského učiliště Džáme'at-ol-Zahrá, obvykle definují na svých internetových prezentacích samy sebe jako konzervativní, zahalené ženy (*čádorí*), přesto však jejich masovým vstupem na internet začalo docházet k rušení zažitých hranic a evoluci nových způsobů jak zveřejňovat niterné pocity, odhalovat soukromí a debatovat o ženských tématech – byť ze silně konzervativních pozic.

---

³⁸ Jde především o jeho první funkční období, tedy roky 2005-2009.

³⁹ EBRAHIMI-MASSERAT, Amir. Blogging from Qom, behind Walls and Veils. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*. 2008, roč. 28, č. 2, s. 238 [cit. 2013-05-04]. Dostupné z: <http://muse.jhu.edu/>

Mladé studentky teologie (*toláb*) tráví mnoho času na internetu, kde vyjadřují své názory a vymezují se vůči společnosti. Přestávají být “mlčící,” skrytou vrstvou.

Za první představitelku tohoto typu blogování je považována studentka náboženství v Qomu, která své poznámky psala anonymně pod přezdívkou *Hamsar-e jek Rouhání* (Manželka jednoho klerika).⁴⁰ Na blogu s názvem *Jáddášthá-je Hamsar-e jek Rouhání* (Vzpomínky klerikovy manželky) popisovala svůj život s různých perspektiv, nabízela obrazy z domácího života, zážitky ze studia na Džáme’at-ol-Zahrá i myšlenky o politickém islámu.⁴¹ Její blog byl velice populární, ke svým článkům dostávala desítky i stovky komentářů, avšak byl aktivní jen velmi krátkou dobu.

Podobně se dnes prezentují na internetu další studentky v Qomu, jejichž blogy jsou snadno dostupné – autorky v profilu své stránky neuvádějí své jméno ani fotografie. Obvykle však nabízejí pro kontakt s čtenáři svou e-mailovou adresu.

K ukázce, jakým způsobem začaly studentky odhalovat své soukromí a jaká témata dnes prezentují, volím populární dívčí blog *Áchónd-há az Merích najámade’and!!!* (Klerici nejsou z Marsu!!!).⁴²

2.2.1 “Klerici nejsou z Marsu”

Dívka, která se představuje jako Fáteme, v něm dokumentuje svůj život studentky náboženství. Pochází z rodiny z Chorásánu, která s náboženstvím neměla nic společného, v úvodu též popisuje, že matka má vzdělání v oboru sociálních prací a otec je učitelem matematiky a robotiky. Pak se ale její matka rozhodla studovat náboženství a následovala ji i dcera, pro níž se stala vzorem.⁴³

---

⁴⁰ EBRAHIMI-MASSERAT, A. Blogging from Qom, s. 244.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² *Áchónd-há az Merích najámade’and* [online]. 2007, 2013 [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://mamankhanoom.parsiblog.com/>

⁴³ Dar báre-je Wáblog. In: *Áchónd-há az Merích najámade’and* [online]. 2006 [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://mamankhanoom.parsiblog.com/>

Fáteme studuje na qomské Džáme'at-ol-Zahrá a s heslem "Klerikové nejsou z Marsu" se snaží dokázat, že duchovní žijí normálním životem. Přináší například jejich fotografie ze všedního dne, kdy sportují, cestují či pořádají grilování.⁴⁴

Překvapivá je i forma psaní příspěvků. Byť jde o nábožensky orientovaný blog, Fáteme používá početné a velmi výrazné emotikony, barvy, zvolací věty, otázky a další způsoby vyjadřování pocitů – jak je patrné i ze samotného názvu blogu, obsahujícího tři vykřičníky.

Témata jsou různorodá, a často nečekaná. V příspěvku s názvem *Dó tá Goldochtar!*⁴⁵ například autorka popisuje, jak společně s kamarádkou, spolužačkou z náboženské školy v Qomu s internetovým pseudonymem Goldochtar, vyzkoušely nosit na ulici v Qomu místo v Íránu obvyklého hidžábu (*rúsarí*), zahalujícího jen vlasy a krk, arabský niqáb (persky *rúbande*), plně zakrývající obličej kromě očí. Raduje se, že je s *rúbande* možné díky větší anonymitě dělat různé věci, například tajně žvýkat žvýkačku.⁴⁶

2.2.2 Pravidla ženského psaní: instrukce z tábora

Aby náboženské školy zaručily, že studenti teologie (*toláb*) píšou své blogy v souladu s jednotnou normou, byl v dubnu 2006 zřízen Úřad pro rozvoj náboženských weblogů (*Daftar-e Touse'e Webloghá-je Díní*) při náboženské škole Houze Elmíje-je v Qomu.⁴⁷ Následně se tam vycvičilo 350 učitelů a kleriků v dovednostech typu jak a o čem psát blog. Ve spolupráci s tímto programem si brzy zřídilo blog též nových 800 studentů.

Výhradně pro studentky pak výše zmíněný úřad zorganizoval v srpnu 2007 třídní pobyt, zvaný *Ordú-je Tahúra* v Qomu.⁴⁸ Zaměřoval se na ženské otázky, jejich správné vnímání a interpretaci, ale i problematiku internetu či styly psaní.

---

⁴⁴ Bábá Varzeškár. In: *Áchónd-há az Merích Najámade'and* [online]. 2006 [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://mamankhanoom.parsiblog.com/Posts/21/>

⁴⁵ Dó tá Goldochtar!. In: *Áchónd-há az Merích Najámade'and* [online]. 2006 [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://mamankhanoom.parsiblog.com/Posts/30/>

⁴⁶ "Když jsme to s Goldochtar vyzkoušely, zjistila jsem, že to může být zábava. Člověk může žvýkat žvýkačku, a nikdo to neví. Můžeš mluvit na někoho nebo se mu smát, a nikdo neřekne, že jsi lehká holka. Co víc, nikdo se na tebe nedívá necudně." (Dó tá Goldochtar!. In: *Áchónd-há az Merích Najámade'and* [online]. 2006 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z: <http://mamankhanoom.parsiblog.com/Posts/30/>)

⁴⁷ KHIABANY, G.; SREBERNY, A., *Blogistan*, s. 142.

⁴⁸ EBRAHIMI-MASSERAT, A. *Blogging from Qom*, s. 238.

Přesto již není v moci náboženských škol zabránit, aby se internetová sféra neměnila v ruku studentů v nástroj kritiky společnosti, ale i kritiky poměrů v duchovní sféře a v samotných školách. Pro účely této práce uvádím dva příklady takové kritiky.

2.2.3 Studentská kritika

V předchozím oddíle zmiňovaná studentka s pseudonymem Goldochtar řeší na stejnojmenném blogu⁴⁹ často problém, že íránská společnost negativně přijímá nošení *čáadoru*, tedy černé látky zahalující celou postavu. Prozrazuje o sobě, že je studentkou šíitského náboženství v Qomu, je vdaná, jejím oblíbeným dnem je pátek.⁵⁰ Jako svou další identifikaci má na úvodní stránce fotografii ženy v černém čáadoru, avšak s hlavou schovanou pod růžovým deštníkem.

V článku s názvem *Haq-e entecháb?! (Právo volby?!)* kritizuje nedostatečnou nabídku konzervativního ženského oblečení v Íránu. Popisuje svou neúspěšnou konverzaci s prodávčem v obchodě.⁵¹ Z padesáti komentářů pod článkem je pak patrné, že její blog čtou i muži. Jeden z nich popisuje podobnou zkušenost. Pisatel jménem Sádeq líčí neúspěšný pokus koupit pánskou košili s límečkem.⁵²

2.2.4 Proti učitelům

Nejen dívky, ale i studenti-muži na náboženských školách v Qomu jsou vrstvou, jejíž přítomnost na internetu mění pohled na náboženskou sféru. Spíše, než soukromý život diskutují častěji obecné politické, teologické a společenské otázky. Neváhají přitom kritizovat jak současný režim v Íránu, tak i své učitele náboženství.

---

⁴⁹ *Goldochtar* [online]. 2009. vyd. Qom, 2009 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://goldokhtar.parsiblog.com/>

⁵⁰ Dar báre-je Wáblog. In: *Goldochtar* [online]. 2009. vyd. Qom, 2009 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://goldokhtar.parsiblog.com/Profile>

⁵¹ Nejprve se dožaduje dlouhého šátku rúsarí, prodáváč odpovídá, že ho nikdo nekupoval. Pak se neúspěšně snaží koupit dlouhé ponožky a dlouhé mantó. "Nechte si ho ušít," radí nakonec prodáváč. ("Haq-e entecháb?!". In: *Goldochtar* [online]. 2009. vyd. Qom, 2009 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://goldokhtar.parsiblog.com/Posts/256/>)

⁵² "Haq-e entecháb?!". In: *Goldochtar* [online]. 2009. vyd. Qom, 2009 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: <http://goldokhtar.parsiblog.com/Comments/256/>

Příkladem je otevřený dopis, který publikovali na internetu studenti qomského náboženského učiliště *madrese-je 'elmí-je Ma'súmíje*.⁵³ Byl adresován Výboru učitelů náboženských seminářů v Qomu (*Džáme'-je Modarresín-e Houze-je 'elmí-je Qom*). Studenti v něm kritizovali fakt, že si jejich učitelé vybrali Alího Lárídžáního⁵⁴ jako společného kandidáta pro parlamentní volby v březnu 2012. Dopis samotný, stejně jako veškeré stránky a blogy, které ho publikovaly, pak byly na nátlak rodiny Lárídžání zablokovány.⁵⁵

Na blozích, které studenti-muži píšou, najdeme jak konzervativní, tak i reformisticky orientované příspěvky. K nejznámějším bloggerům patří *Talabe'í az nasl-e sevvom* (Student Třetí generace),⁵⁶ student náboženství píšící o aktuálních politických a náboženských tématech. K jeho blogu se podrobněji vrátím ve třetí kapitole.

2.3 Ší'itští ájatolláhové

Zcela odlišnou formou prezentace jsou osobní internetové stránky (*pájgáh-e ettelá' resání*) významných ší'itských ájatolláhů, na nichž tito duchovní publikují své oficiální názory a též komunikují s věřícími. Zatímco studentské blogy dávají nahlédnout do vnitřních sporů, kritizují a budí otázky, smyslem internetové prezentace ájatolláhů je na dotazy odpovídat; prezentovat obecně platná řešení a ucelený souhrn svých postojů.

I proto byly první formou přítomnosti duchovních na internetu tzv. virtuální kanceláře (*bejt-e madžází*), tedy internetové stránky v mnoha jazycích, kde duchovní a jimi pověřeni kvalifikovaní spolupracovníci odpovídali na dotazy věřících.⁵⁷ Od té doby se ale způsob internetové prezentace výrazně rozšířil.

---

⁵³ Stránka studentů hnutí Basídž tohoto učiliště je dostupná na <http://www.masumieh.ir/>

⁵⁴ Vlivný íránský konzervativní politik, nynější předseda íránského parlamentu.

⁵⁵ A New Era for Iran's Conservative Bloggers: Filtering, Detention, Prison. *Small Media: Iranian Conservative Bloggers* [online]. Londnon, 2012 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <http://storify.com/smallmedia/a-new-era-for-iran-s-conservative-bloggers-filteri>

⁵⁶ *Talabe'í az nasl-e sevvom* [online]. 2013 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://talabeh3.parsiblog.ir/>

⁵⁷ EBRAHIMI-MASSERAT, A. *Blogging from Qom*, s. 1.

Jak v praxi tato prezentace funguje, popíši na příkladu důležité osobnosti ší'itského islámu, kterou je íránský velký ájatolláh Alí Hosejn Sístání sídlící v iráckém Nadžafu. Sístáního⁵⁸ volím též proto, že byl ve své době průkopníkem využívání internetu. Již od roku 1997, tedy v éře začátků íránského internetu, kdy mezi duchovními vládly silné rozpory ohledně rovnováhy mezi přínosy a nebezpečím tohoto média, mu internet začal pomáhat k výraznému růstu počtu soupenců.⁵⁹

Z webové stránky Sistani.org⁶⁰ je patrná primární orientace na běžného muslima, který se chce dozvědět konkrétní, praktické záležitosti ohledně víry, případně se doma vzdělávat v ší'itské věrouce. Typickým znakem prezentace Sístáního je snaha obracet se na věřící mimo Írán a perskojazyčný svět. Možnost volby z mnoha jazyků je dnes již charakteristickým znakem stránek všech důležitých ší'itských autorit.

Kromě toho, že i muslim v oblasti vzdálené Íránu má díky tomu snadnou možnost, zeptat se svého *mardža'-e taqlíd* v Qomu či Nadžafu na praktické otázky týkající se víry, nabízí se klerikům i šance jak přímo propagovat své pojetí víry - ať je to koncepce *Velájat-e fakíh* v případě osobní stránky íránského duchovního vůdce Alího Chámene'ího, či kvietistická, apolitická verze ší'y v podání Sístáního. V případě Sístáního lze zvolit perštinu, arabštinu, angličtinu, francouzštinu, turečtinu a urdu. Stránka Chámene'ího je k dispozici dokonce ve třinácti jazycích.⁶¹

I další struktura stránek se obvykle liší u jednotlivých duchovních jen v detailech. Sístání nabízí čtenářům svůj podrobný životopis, spisy, projevy i obecná nařízení islámského práva v mnoha oblastech, včetně svých verdiktů (*ahkám*) v konkrétních otázkách. I zde je patrný důraz na návodný charakter. O tom svědčí i formulář pro zasílání dotazů Sístánímu přes internet. Duchovní explicitně vyzývá, aby šlo pouze o dotazy z praktického života a

---

⁵⁸ Narozen 1930 v Mašhadu.

⁵⁹ RAHIMI, Babak. *Ayatollah Sistani and the Democratization of Post-Ba'athist Iraq* [online]. Washington D.C., 2007, s. 1. [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: <http://www.usip.org/sites/default/files/resources/sr187.pdf>. Special Report 187. United States Institute of Peace.

⁶⁰ SÍSTÁNÍ, Alí. *The official website Grand Ayatollah al-Uzma Seyyid Ali al-Sistani* [online]. 2013 [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: www.sistani.org

⁶¹ Jak u Sístáního, tak u dalších kleriků je však obvyklé, že prezentace téže stránky v perštině a arabštině bývá mnohem rozsáhlejší, než u ostatních jazyků.

z reálných situací, nikoli o spekulativní teoretizování o víře, na které nebude věřícímu odpovězeno.⁶²

O tom, jak je oslovování věřících přes internet úspěšné, svědčí počty zájemců. Sístání dostává přes tisíc dotazů denně.⁶³ Týkají se všech oblastí života a díky anonymitě internetu se jedná i o dotazy velmi intimního charakteru ve sféře sexuality, manželského života či lidského těla.⁶⁴ V praxi je část dotazů odesílána do Nadžafu, kde odpovídá sám Sístání, na zbytek pak odpovídají klerici osobě schválení Sístáním v jeho počítačovém centru v Qomu.⁶⁵

Tímto centrem je internetové středisko „Aalulbait Global Information Center,“ které nechal právě Sístání zřídit v roce 1996. Tehdy byl též prvním duchovním s hodností *mardža'*, který si na virtuální síti zřídil osobní stránku.⁶⁶ Centrum v Qomu posléze založilo doménu, na níž se dnes prezentuje množství ší'itských náboženských institucí a má na ní své osobní stránky přes padesát vysokých íránských duchovních, včetně íránského vůdce Alího Chámene'ího.⁶⁷

Kromě nejoblíbenější a nejobsáhlejší stránky o ší'itském islámu, al-shia.org, zmiňované již v úvodu této práce, stojí za uvedení například ještě Quran.al-shia.org, kde je muslimská posvátná kniha Korán přeložena a interpretována v 27 jazycích, či server Balaghah.net, se sbírkou výroků Imáma Alího ve dvaadvaceti jazycích.

2.4 Internet jako nástroj fragmentarizace

Souběžně s tím, jak internet úspěšně šíří oficiální proud náboženství, stává se ale postupně důležitou platformou i pro opoziční, marginalizované či menšinové proudy. Platforma je to o to důležitější, že v Íránu cenzura neumožňuje kritikům režimu svobodně vyjadřovat své názory v tisku či televizi. I přesto můžeme například na oficiální stránce velkého ájatolláha

---

⁶² SÍSTÁNÍ, Alí. So'ál-há va džaváb-há: Ersál-e so'ál. *The official website Grand Ayatollah al-Uzma Seyyid Ali al-Sistani* [online]. 2013 [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: www.sistani.org

⁶³ RAHIMI, B. *Ayatollah Sistani*, s. 7.

⁶⁴ Příklady dotazů: Je přípustné pít pivo s označením „nealkoholické“? Je přípustné chovat doma psa? Mohl byste interpretovat sen, který ve mně vzbudil úzkost? Mohu si v případě ohrožení sundat hidžáb?

⁶⁵ RAHIMI, B. *Ayatollah Sistani*, s. 8.

⁶⁶ Tamtéž, s. 7.

⁶⁷ Tamtéž, s. 7.

Júsufa Sáne'ího vidět příspěvky, v nichž otevřeně označuje íránský režim za diktaturu (*estebdád*), páchající hříchy.⁶⁸

Internet se dnes vyvíjí jako prostor pro boj soupeřících frakcí ší'itského islámu, stejně tak se z něj postupně stala platforma pro přímou kritiku duchovních na adresu politického režimu a pro komentáře o aktuálním dění. V následujících oddílech tuto tezi dokazuji na příkladu tří významných duchovních, velkého ájatolláha Hosejna Alího Montazerího, Júsufa Sáne'ího a ájatolláha Mesbáha Jazdího.

2.4.1 Vstup opozice na internet: Montazerí

V devadesátých letech 20. století zesílilo v řadách íránských ší'itů reformistické hnutí, žádající omezit absolutní autoritu duchovního vůdce, který si politickou hegemonii začal udržovat prostřednictvím represí a též manipulacemi s volebním procesem. Intelektuálním mluvčím těchto hlasů se v íránské náboženské sféře stal právě velký ájatolláh Montazerí, když vytvořil koncepci „Podmíněně volené vlády“ (*Velájat-e Entechábí-je Moqajjadí*), podle níž ší'itské náboženské autority mají pouze omezenou moc a zodpovídají se lidu prostřednictvím procesu demokratických voleb.⁶⁹

V prosinci 2000 Montazerí šokoval konzervativní vrstvy, když na své oficiální webové stránce publikoval osobní 600stránkové memoáry, veřejně zpochybňující některé politiky ájatolláha Chomejního z osmdesátých let a implicitně kritizující i jeho koncepci *Velájat-e fakíh*.⁷⁰

S pomocí tehdy ještě nové technologie internetu Montazerí začal propagovat alternativní ší'itskou politickou teorii a v kyberprostoru nově zkoumal různá náboženská témata. Internet se tak poprvé stal prostorem, kde významný ájatolláh vyjadřuje své osobní názory na současné politické a náboženské dění – ať už jde názory souhlasné, či kritické jako

---

⁶⁸ SÁNE'Í, Júsuf. *The Website of the Office of Grand Ayatullah Saanei* [online]. 2013 [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: <http://saanei.org>

⁶⁹ RAHIMI, Babak. *The Sacred in Fragments: Shi'í Iran since the 1979 Revolution*. In: NABAVI, Negin. *Iran: From Theocracy to the Green Movement* [online]. New York: Palgrave Macmillan, 2012, s. 62 [cit. 2013-08-04]. ISBN 978-0-230-11461-6. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=nkYW8_bgSa8C&pg=PT63&hl=cs&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false

⁷⁰ Tamtéž, s. 63.

v Montazerího případě. Montazerího aktivismus byl nejzjevnější manifestací hlasu disentu ve virtuálním prostoru a autoritu duchovního vůdce začal zpochybňovat „on-line.“

Od té doby se internet postupně stává alternativním fórem pro další reformní *ulamá*, kteří se tímto způsobem obracejí na mladé, vzdělané Íránce, většinou narozené až po islámské revoluci v roce 1979.

2.4.2 Proti politické dikatatuře: Sáne'í

Ještě dále dospívá v používání internetu ájatolláh Sáne'í, jehož názory publikované na síti přímo reagují na aktuální dění. Na jeho webu je například častým jevem, že propaguje své myšlenky ve formě odpovědí na otázky západních novinářů. V sekci „Rozhovory“ (*Mosáhebe-há*) nechává přeložit do perštiny svá interview, poskytnutá nedávných případech například španělské, brazilské a rakouské televizi.⁷¹

Konkrétní ukázkou je jeho interview s názvem *Zanán dar Írán hanúz be hoqúghá-ješán naresíde'and*⁷² pro rakouskou televizi, kde kritizuje nerovnoprávnost žen v současném Íránu.

Internetová aktivita duchovních v oblasti politické opozice pak vyvrcholila během „Zelené revoluce“, tedy v období po prezidentských volbách v roce 2009, kdy například Sáne'í na své webové stránce uvedl, že porušování práva občanů na pokojné demonstrace je proviněním vůči zásadám islámu.⁷³

2.4.3 Za vládu imáma: Mesbáh Jazdí

Jakým způsobem internet pomáhá při zkoumání fragmentarizace konzervativní části ší'itské duchovní sféry a jejich vnitřních rozporů v náboženských otázkách, dokládá příklad ájatolláha Mohammada Taqího Mesbáha Jazdího.

---

⁷¹ SÁNE'Í, Júsuf. Mosáhebe-há. *The Website of the Office of Grand Ayatullah Saanei* [online]. 2013 [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: <http://saanei.org/?view=01,00,00,00,0>

⁷² SÁNE'Í, Júsuf. Zanán dar Írán be hoqúghá-ješán hanúz naresíde'and. *The Website of the Office of Grand Ayatullah Saanei* [online]. 2013 [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: <http://saanei.org/?view=01,00,00,00,0#01,01,03,115,0>

⁷³ RAHIMI, B. *The Sacred in Fragments*, s. 63.

Jazdí patří k vůdčím osobnostem krajně konzervativní opozice vůči reformistům, která se zdvihla v druhém období vlády prezidenta Mohammada Chátamího.⁷⁴ Jazdí oživil mesianistickou školu *Hodždžatíji*, která se staví za absolutní autoritu Skrytého imáma Mahdího a jeho zástupce na Zemi, a odmítá republikánské a demokratizační tendence.⁷⁵

Vzájemné rozpory na internetu v otázkách teologie ilustruje například otázka sebevražedných útoků. Zatímco Júsuf Sáne'í je svým náboženským ediktem odsoudil, Jazdí je na své stránce propaguje. Když se ho v sekci *Porseš-há va pásoch-há* (Otázky a odpovědi) věřící dotazuje, zda jsou přípustné tyto atentáty jako nástroj boje Palestinců proti Izraeli, Jazdí odpovídá: „Závisí-li ochrana islámu a muslimské obce na sebevražedných operacích, pak jsou nejen povoleny, nýbrž dokonce jsou povinností (*vádžib*).“⁷⁶

V jiné části dotazů Jazdí reaguje na otázku, jak řešit vnitřní rozpory uvnitř konzervativní sféry, a to v rámci přepisu svého setkání s univerzitními studenty z hnutí Basídž, kteří se ho dotazují, zda je vhodné kritizovat i všeobecně váženou osobu ze svých řad, či zda je lepší raději nevyvolávat rozpory a zachovat zdání jednoty.⁷⁷

Na internetu klerik publikuje celý přepis setkání, a to i přesto, že dotazující se studenti označují setkání za „důvěrné.“⁷⁸ To je další příklad způsobu, jak může internet odhalovat jinak nedostupné vnitřní diskuse v rámci konzervativní sféry.

---

⁷⁴ Roky 2001-2005.

⁷⁵ RAHIMI, B. *The Sacred in Fragments*, s. 67.

⁷⁶ MESBÁH JAZDÍ, Mohammad Taqí. *Martyrdom Operations. Pájpgáh-e ettelá' resání Ájatolláh Mesbáh Jazdí* [online]. 2013 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.mesbahyazdi.org/english/?contact-us/afq/contact4.htm#منابلهطتداهشتايلمع>

⁷⁷ MESBÁH JAZDÍ, Mohammad Taqí. *Džam'í az dánešdžúján-e basídží. Ayatollah Misbah Yazdi* [online]. 2009 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.mesbahyazdi.ir/node/358>

⁷⁸ Tamtéž.

Konzervativní složky režimu a jeho stoupenci na internetu

3.1 Úvod: boj proti vlivu Západu

Jak jsem již zmínila v úvodní kapitole, Revoluční gardy, *Sepáh-e Pásdárán-e Enqeláb-e Eslámí*, vlivná ozbrojená složka režimu, je klíčovou silou v Íránu, která se pokouší získat kontrolu nad sférou internetu. Metody její prezentace a propagace se v posledních letech rychle vyvíjejí, od pouhých represí k počítačovým hrám určeným k zábavě, až po on-line výuku kreslení protizápadních karikatur.

V této kapitole bych chtěla blíže popsat způsob jejich prezentace, fungování stránky s názvem *Gerdáb*,⁷⁹ a následně též metody “zpravodajsko-společenské sítě” *Afsarán-e džang-e narm*,⁸⁰ jež za pomoci metod “soft”-války bojuje na internetu s kulturním vlivem Západu a jejímž cílem je též bránit náboženství.

Stejně jako v předchozí kapitole o ší'itském islámu bych se i zde chtěla zaměřit rovněž na internet jako na sféru dokumentující vnitřní rozpory v rámci silně pro-režimních složek v Íránu, a to nejprve na tématu internetové cenzury a posléze pomocí vybraných ukázek z konzervativních a náboženských blogů jednotlivců.

3.2 Gerdáb

Gerdáb (v perštině vodní vír) je název pobočky Centra pro boj s organizovaným zločinem (*Markaz-e Barresí-je Džará'em-e Sázemánjáfte*), která spadá do struktury Íránských revolučních gard; založena byla v roce 2007.⁸¹ Zaměřuje se dle vlastní prezentace na boj s organizovaným zločinem jako je terorismus, ekonomická kriminalita či špionáž ve virtuální sféře.⁸² Společně s Kyberarmádou Íránské islámské republiky (*Arteš-e Sájberí-je*

---

⁷⁹ *Gerdáb: Vábest-e be Markaz-e barresí-je Džará'em-e sázemánjáfte* [online]. 2013 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: gerdab.ir

⁸⁰ *Afsarán-e džang-e narm: Mocháfézín-e dín* [online]. 2012 [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.afsaran.ir/>

⁸¹ Cyber police: the police working in parallel with the Revolutionary Guards Corps. In: *Iran Media Program: Pažúheš-e Resáne dar Írán* [online]. 29. leden. University of Pennsylvania: Center for Global Communication Studies, 2011 [cit. 2013-07-10]. Dostupné z: <http://www.iranmediaresearch.org/en/blog/13/11/01/29/357>

⁸² Dar báre-je Má. *Gerdáb* [online]. 2013 [cit. 2013-07-10]. Dostupné z: <http://gerdab.ir/fa/about>

Džomhúríje Eslámí-je Írán)⁸³ představuje druhou rozsáhlou větev, s jejíž pomocí režim kontroluje internetový prostor.

Internetová stránka Gerdab.ir má podobnou formu jako mnohé další servery propagující názory konzervativní scény: vypadá na první pohled jako běžná zpravodajská stránka. Nabízí informace z politiky, mezinárodních vztahů, kultury a společnosti, avšak s patrným zaměřením na ozbrojené složky. Jak jsem již zmínila v úvodu této práce, obsahem jsou často zprávy propagující úspěchy íránských ozbrojených složek a vyzývající k obraně země vůči pronikání vlivů Západu, a to včetně sféry internetu.

Smyslem stránky však není jen pasivní propagace. Nový způsob, jak Revoluční gardy využívají zpravodajskou funkci stránky Gerdab.ir, je též identifikace a persekuce odpůrců režimu, zejména po prezidentských volbách v roce 2009.

V článku s názvem *Eghtešášgarán rá šenásájí koníd* (Identifikujte výtržníky)⁸⁴ se objevují fotografie osmadvaceti lidí s dodatečně přikresleným červeným kruhem kolem obličeje, kteří se účastní demonstrací proti íránskému režimu; mnozí mají na sobě zelené pásky, symbolickou barvu íránské opozice.

Úvodní text vysvětluje, že tito lidé se účastnili teroristických aktivit, namířených proti Islámské revoluci, a vytvářeli chaos (*eghtešáš*) v metropoli Teheránu.⁸⁵ Čtenáři jsou vyzváni, aby dotyčné identifikovali, poslali informaci na adresy zveřejněné pod článkem a pomohli tak zatčení těchto osob.

Se stránkou Gerdab.ir spolupracují i mnozí konzervativní blogeři: ti zmíněné fotografie publikovali dále na svých blozích. Jeden z nich⁸⁶ uvádí, že je zapotřebí hledané výtržníky identifikovat, neboť spáchali po prezidentských volbách v roce 2009 „děsivé zločiny.“⁸⁷

---

⁸³ Začala působit po roce 2009, též jako obrana proti počítačovým útokům na íránská jaderná zařízení (LUKICH, Alex. Iranian Cyber Army. In: *Center for Strategic and International Studies* [online]. Washington, 2011 [cit. 2013-08-11]. 12. červenec. Dostupné z: <http://csis.org/blog/iranian-cyber-army>)

⁸⁴ Eghtešášgarán rá šenásájí koníd. *Gerdáb* [online]. 2009, č. 407 [cit. 2013-08-01]. Dostupné z: <http://gerdab.ir/fa/news/407/ار-ن-ارگش-اش-ت-غ-ی-اس-ان-ش-ار-ن-ارگش-اش-ت-غ>

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Behtarín wáblog-e Pajámak: The best sms weblog. *Behtarín wáblog-e pajámak* [online]. 2009 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: <http://09sms.blogfa.com/>

⁸⁷ Eghtešášán rá šenásájí koníd. In: *Behtrín wábloghá-je pajámak* [online]. 2009 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: <http://09sms.blogfa.com/post-61.aspx>

Tento příklad vybírám i proto, že názorně demonstruje, jak je konzervativní internetová sféra v Íránu dobře propojená navzájem. Blogy jednotlivců, zpravodajské stránky i stránky institucí na sebe udávají spojení (*línk-há*)⁸⁸ a informace se tímto způsobem rychleji šíří. Dalším příkladem tohoto propojení bude i kauza popisovaná v praktické studii v poslední kapitole této práce.

3.3 Obránci náboženství: Afsarán

Metody íránského režimu, jak propagovat své cíle na internetu, však nejsou pouze represivní. Jednou ze stránek, na něž webový server Gerdab.ir odkazuje, je stránka *Afsarán: Džaván-e Džang-e narm, moháfézín-e dín* tedy Velitelé: Mládež “soft”-války, obránci náboženství.⁸⁹

Stránka Afsaran.ir, definující se jako “zpravodajsko-společenská síť” (*šabake-je chabari-edžtemá jí*), vznikla v roce 2011 a provozovatelé v jejím profilu vysvětlují, že cílem je posílit mládež, která věří v ideály Islámské republiky, v metodách soft-války, a to v souladu s názory ájatolláha Alího Chámene’ího, podle něhož se Írán musí bránit nebezpečnému kulturnímu vlivu Západu, například právě ve sféře internetu.⁹⁰

Server sice nachází všeobecné zpravodajství z různých oblastí, avšak uživatelé jsou vyzýváni též k tomu, aby se na tvorbě zpráv, komentářů či doprovodných obrázků sami podíleli. K tomu slouží například program s názvem *Kátúr*.⁹¹

Autoři vysvětlují, že Kátúr je on-line program pro vytváření karikatur během několika málo minut, s jehož pomocí chtějí uživatelům usnadnit vytváření obsahu popisujícího “každodenní život země” na webové síti, a šířit ho.⁹² K využívání jeho plných funkcí je podle autorů vhodné se zaregistrovat jako člen Afsarán.

---

⁸⁸ Na většině konzervativních stránek je pak odkaz na organizaci propagující politiku a dílo ájatolláha Alího Chámene’ího, Khamenei.ir.

⁸⁹ *Afsarán-e džang-e narm: Mocháfézín-e dín* [online]. 2012 [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.afsaran.ir/>

⁹⁰ Dar báre-je Afsarán. *Afsarán-e džang-e narm: Mocháfézín-e dín* [online]. 2012 [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.afsaran.ir/static/about>

⁹¹ Kátúr: Káríkátúrsáz-e Afsarán. *Afsarán: Džaván-e Džang-e narm* [online]. 2011 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: <http://www.afsaran.ir/cator#>

⁹² Tamtéž.

Program nabízí předkreslené “bubliny” pro text, stěnu na pozadí i základní výběr osobností domácí i zahraniční scény, které si může uživatel vybrat jako karikovaného hrdinu. Z nich je patrné, že cílem je karikovat především domácí opozici a Západ. V oboru domácích postaviček je k dipozici Baní Sadr,⁹³ student či chudák (*faqír*).⁹⁴ U zahraničních postav je to americký prezident Barack Obama, italský expremér Silvio Berlusconi a terorista.

3.4 Internetové hry: Chyt' rozvraceče!

Se snahou neutralizovat kulturní vlivy Západu (*džang-e narm*) souvisí též šíření počítačových her na internetu, které fungují jako nová forma propagace hodnot Islámské republiky. Kromě zakazování a cenzury her vyrobených v USA či Evropě se režim pokouší zadávat k výrobě hry vlastní: vláda schválila v roce 2006 zřízení Národní nadace pro počítačové hry, jejímž cílem je vývoj dotovaných her propagujících islámské hodnoty, se zvláštním zacílením na děti a mládež.⁹⁵

Hry zadává k výrobě a šíří také Organizace pro propagaci islámu (*Sázemán-e tablíghát-e eslámí*) prostřednictvím svého Kulturního a informačního institutu *Tebján*.⁹⁶

Zdarma dostupné a jednoduché hry na aktuální politická témata na internetu nabízí silně konzervativní Nadace pro umění ryzího islámu (*Mo'assese Honar-e Náb-e Islámí*).⁹⁷ Příkladem takové internetové hry je *Fetnegar rú begír!* (Chyt' rozvraceče!).⁹⁸

“Kvůli laxnosti úřadů bere lid odpovědnost do svých rukou a musí chytit předáky zodpovědné za rozvrat po prezidentských volbách v roce 2009 (*sarán-e fetne-je 88*),” píše autoři v návodu.⁹⁹ Hráč se pokouší zabít zelenou postavičku, symbolizující vůdce opozice

---

⁹³ Abohlasan Baní Sadr, íránský muslimský intelektuál a politik, který byl v letech 1980–1981 prvním prezidentem Íránu, skončil ve francouzském exilu po roztržce s Chomejním.

⁹⁴ Kátúr: Kárfkátúrsáz-e Afsarán. Dostupné z: <http://www.afsaran.ir/cator#>

⁹⁵ SISLER, Vit. Digital Heroes: Identity Construction in Iranian Video Games, s. 2.

⁹⁶ Tamtéž, s. 5.

⁹⁷ *Pájpgáh-e ettelá' resání Mo'assese Honar-e Náb-e Eslámí* [online]. 2013 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: honarenab.ir

⁹⁸ Dar báre-je bází fleš "Fetnegar rú begír!". In: *Mo'assese Honar-e Náb-e Eslámí* [online]. 2009 [cit. 2013-05-10]. Dostupné z: http://www.honarenab.ir/Mahsoolat/Baziha/Fetnegar_ro_Begir/Fetnegar_Ro_Begir01.aspx

⁹⁹ Tamtéž.

Mír Hosejna Músávího, a na závěr slibuje věrnost v boji proti nepřátelům Islámské republiky až do poslední kapky krve.¹⁰⁰

Jinou hru s názvem *Šalík be mortad* (Zastřel odpadlíka) popisují v rámci případové studie v poslední kapitole této práce. Internetové hry jsou účinným způsobem propagace díky tomu, že na rozdíl četby textu či pasivního sledování zprávy vtahují uživatele do akce a nutí ho k aktivnímu přijetí role.¹⁰¹

Veškerá íránská domácí produkce, ať už vznikla na zakazku jakékoli instituce, podléhá konečnému schválení *Vežárat-e Eršad* (Ministerstva kultury a islámského vedení).¹⁰²

3.5 Internet jako sféra vnitřních rozporů

I když se z předchozích odstavců jeví konzervativní sféra jako jednotná v boji za islámské a revoluční hodnoty, také ona demonstruje na internetu své vnitřní rozpory. Vznikají především v rámci mocenského boje mezi jednotlivými frakcemi íránské politiky a rovněž jako nevyhnutelný důsledek vzniku tisíců konzervativních blogů, jejichž zakládání íránský režim podpořil.

Jedním z nejrozporuplnějších témat je internetová cenzura, které se režim dopouští. V mnoha případech totiž cenzura dopadá i na konzervativní internetové stránky. Jako příklad popíši problémy dvou z nich, *Báztáb*¹⁰³ a *Alef*.¹⁰⁴

Zpravodajská stránka *Báztáb* patřila konzervativnímu politikovi Mohsenu Rezájímu.¹⁰⁵ V roce 2006 se dopustila kritiky politiky tehdejšího prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda.¹⁰⁶ Po protestech na internetu a díky Rezájího vlivu byla stránka obnovena, avšak pod novým jménem *Tábnák*.¹⁰⁷

---

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ SISLER, Vit. Digital Heroes: Identity Construction in Iranian Video Games, s. 1.

¹⁰² Tamtéž, s. 11.

¹⁰³ Dnes již nedostupná, dříve na baztab.org

¹⁰⁴ *Pájjáh-e chabari-je Alef* [online]. 2013 [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: alef.ir

¹⁰⁵ Bývalý velitel Revolučních gard, neúspěšný kandidát íránských prezidentských voleb v roce 2009, člen Nejvyššího arbitrážního sboru pro právní a náboženské otázky.

¹⁰⁶ EBRAHIMI-MASSERAT, Amir. Weblogistan: The Emergence of a New Public Sphere in Iran. In: *Publics, Politics and Participation: Locating the public sphere in the Middle east and North*

Podobné problémy má dodnes i stránka *Alef*, patřící silně konzervativnímu poslanci íránského parlamentu Ahmadu Tavakkolímu. Server loni vzbudil pozornost, když publikoval dlouhý článek s názvem *Negáh-e abzárí be Internet, Moškel-e bozorg-e Web-e Írán* (Zneužívání internetu, velký problém íránského webu),¹⁰⁸ v němž obviňuje íránské Ministerstvo pro islámské vedení i Ministerstvo pro informace a komunikační technologie, tedy dvě instituce pod které spadá kontrola internetu, že ve skutečnosti potenciálu internetu nerozumějí. Kritizuje záměrné zpomalování rychlosti internetu i jeho cenzuru.¹⁰⁹

Krátce před tím byla samotná stránka *Alef.ir* dočasně blokována, a to kvůli kritice vlivných bratrů Sáděgha Lárídžáního¹¹⁰ a Alího Lárídžáního.¹¹¹ Protože šlo o výrazný případ, který vyvolal bouřlivé reakce i v konzervativní části íránské blogosféry, budu se jím zabývat ještě v závěrečné části následující kapitoly.

3.6 Kde je červená linie? Konzervativní blogeri

Blogy jednotlivců, označované jako konzervativní, lze podle mapy íránské blogosféry Harvardovy univerzity¹¹² chápat jako velmi početnou sféru, která zahrnuje blogery silně podporující Íránskou revoluci, politiku ájatolláha Rúholláha Chomejního, stoupence islamistické politické filozofie a oficiální verze ší'itské víry "dvanáctníků" v Íránu.¹¹³ Drtivá většina těchto blogů je prosycena náboženskými odkazy a víra je v něm silně zastoupena, a to i tehdy, když se soustředí na aktuální politiku.

Africa [online]. 2009: Social Science Research Council, New York, s. 332 [cit. 2013-08-06]. ISBN 978-0-9790772-5-8.

¹⁰⁷ *Sájt-e chabarí-je tachlílí Tábnák* [online]. 2013 [cit. 2013-07-10]. Dostupné z: tabnak.ir

¹⁰⁸ *Negáh-e Abzárí be internet, moškel-e bozorg-e web-e Írán. Alef* [online]. 2012, 22. červen [cit. 2013-08-10]. Dostupné z: <http://alef.ir/vdcjmyev8uqemaz.fsfu.html?160762>

¹⁰⁹ Tamtéž

¹¹⁰ Šéf íránské justice.

¹¹¹ Předseda parlamentu.

¹¹² KELLY, John a Bruce ETLING. *Mapping Iran's Online Public: Politics and Culture in the Persian Blogosphere* [online]. Harvard University, 2008 [cit. 2013-08-02]. Dostupné z: http://cyber.law.harvard.edu/sites/cyber.law.harvard.edu/files/Kelly&Etling_Mapping_Irans_Online_Public_2008.pdf. Berkman Center Research Publication. Harvard University.

¹¹³ KELLY, J.; ETLING, B. *Mapping Iran's Online Public*, s. 8.

Jako typický příklad zkoumám politicky orientovaný blog studenta z Qomu, vystupujícího pod pseudonymem *Talabe az Nasl-e sevvom* (Student teologie Třetí generace), jehož komentáře k zahraničnímu i domácímu dění vycházejí na stránce *Ešárat* (Odkazy).¹¹⁴

Nabízí na ní četné kritické komentáře k tzv. Arabskému jaru (íránským režimem i zmiňovaným blogerem persky nazývané *Bídár-e eslámí*), podrobně se zabývá například situací Egypta, kde kritizuje svrženého egyptského prezidenta Muhammada Mursího za to, že nepochopil principy skutečné islámské revoluce a nenechal si poradit od ájatolláha Chámene'ího během své oficiální návštěvy Íránu.¹¹⁵

Silná kritika domácí íránské konzervativní scény zaznívá v autorově analýze situace před prezidentskými volbami v zemi v červnu 2013,¹¹⁶ a to v příspěvku *Be če kasí ráj nadehím?* (Komu nedáme svůj hlas?)¹¹⁷ Napadá v něm pozdějšího vítěze Hasana Rouháního, přičemž se odkazuje na názor ájatolláha Chomejního, podle něhož se duchovní nemají ucházet o výkonnou moc, pakliže jsou k dispozici kvalifikovaní ne-duchovní (*ghejre-rouhání*).¹¹⁸

Kvůli prezidentské kandidatuře kritizuje také bývalého velitele Revolučních gard Mohsena Rezájiho: „Podobá se Marxovi, když tvrdí, že základem všeho je ekonomika.“¹¹⁹ Dalšího kandidáta, bývalého ministra pošt a telekomunikací Mohammada Gharazího, zase popisuje jako politika, jehož veškeré projevy by se počtem myšlenek daly shrnout na jednu stránku A4. „Nečinný, dokud je to výhodné.“¹²⁰

---

¹¹⁴ Ešárat. *Ešárat* [online]. 20013 [cit. 2013-08-06]. Dostupné z: <http://esharat.persianblog.ir/>

¹¹⁵ Čerá Mursí sarnegún šod?. In: *Ešárat* [online]. 2013 [cit. 2013-08-01]. Dostupné z: <http://esharat.persianblog.ir/post/108/>

¹¹⁶ Z kandidátů by l nejlépe zastoupen na internetu konzervatívec Saíd Džalílí, s dobře spravovaným účtem na Twitteru, dvěma facebookovými profily a dalším účtem na Google+.

¹¹⁷ Be če kasí ráj nadehím? In: *Ešárat* [online]. 2013 [cit. 2013-08-01]. Dostupné z: <http://esharat.persianblog.ir/post/108/>

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž.

V tématu o rozporuplnosti íránské konzervativní blogové sféry uvedu ještě jednu ukázkou, a to z méně obvyklého blogu, neboť patří konzervativní ženě. Jde o blogerku s pseudonymem *Zahrá*, která publikuje na adrese zahra-hb.com.¹²¹

Ač je stoupenkyní stávajícího politického režimu, zveřejnila na své stránce kritiku rozhodnutí soudu, který nechal zatknout konzervativního blogera Amíra Hassana Saghu a jeho blog¹²² zablokovat za kritiku bratrů Lárídžání, kteří podle něj zneužívají moc a umlčují své kritiky.¹²³

Zahrá HB v reakci v příspěvku *Ájá sarfan inteqád kardan džorm ast?* (Copak je pouhá kritika zločinem?)¹²⁴ píše, že nesouhlasí s cenzurou internetu a zátahem na konzervativní aktivisty včetně hnutí *Basídž*, které následovaly kvůli šíření článku Saghy: „S výjimkou anti-náboženských a pornografických stránek nevidím jediný důvod, proč filtrovat obsah a stíhat autory webových stránek.“

Pokládá i klíčovou otázku, o níž ve stejné době diskutovali konzervativní blogeři, tedy otázku povolených mezí kritiky na adresu režimu: konkrétně, jak poznat, kdy za názory zveřejněné na internetu hrozí trest. Podle názoru *Zahry* je za menší kritiku odvetou zablokování weblogu, za větší pak zatčení. V definici, co je velká kritika, ale blogeři podle *Zahry* tápou: „Absolutně nevíme, kde přesně leží červená linie (*chotút-e qermez*)?“¹²⁵

---

¹²¹ *Zahrá HB* [online]. 2012 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://zahra-hb.com>

¹²² *Hamse* [online]. 2012 [cit. 2013-08-5]. Dostupné z: hamseh.ir

¹²³ A New Era for Iran's Conservative Bloggers: Filtering, Detention, Prison. *Small Media: Iranian Conservative Bloggers* [online]. London, 2012 [cit. 2013-07-10]. Dostupné z: <http://storify.com/smallmedia/a-new-era-for-iran-s-conservative-bloggers-filteri>

¹²⁴ *Ájá sarfan inteqád kardan džorm ast?*. In: *Zahrá HB* [online]. 2012 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://zahra-hb.com/1391/04/the-crime-of-criticism/>

¹²⁵ Tamtéž.

Praktická studie

Forma a obsah prezentace postojů íránské konzervativní sféry na internetu v případě rozsudku o odpadlictví íránského hudebníka Šáhína Nadžafího. Metody propagace názorů a vnitřní rozpory v rámci konzervativní sféry.

4.1 Úvod: Píseň oslovující imáma

K praktické ukázce, jak konzervativní sféra na internetu vyjadřuje a propaguje své postoje, ale zároveň též odhaluje vnitřní rozpory, jsem zvolila kauzu, která vyvolala v květnu roku 2012 v Íránu i ve světě početné reakce. Hudebník íránského původu Šáhín Nadžafí, žijící v Německu, nahrál píseň a videoklip s názvem *Ej, Naqí* (Hej, Naqí), v níž v rapovém stylu oslovuje desátého šíitského imáma z devátého století, Alího al-Hádího s přízviskem an-Naqí (Čistý), potomka islámského proroka Muhammada.

V písňovém textu, který vznikl jako odpověď na kampaň íránských duchovních s cílem zpopularizovat zmíněného imáma, kritizuje Nadžafí nedostatky íránské společnosti, věnuje se například tématu drog, prostituce, diskriminace homosexuálů i hospodářské korupce, a to formou, kdy imáma přímo oslovuje a žádá ho o pomoc.¹²⁶

V Íránu se píseň dostala do širšího povědomí až v okamžiku, kdy byl Nadžafí nepřímo označen za odpadlíka od islámu verdiktem (*hokm*) velkého ájatolláha Sáfího Golpájegáního, podle něhož je kritika šíitského imáma ze strany jakéhokoli muslima prohřeškem rovnajícím se odpadlictví.¹²⁷ Na základě četných dotazů muslimů na internetu pak přidávali své názory na Nadžafího kauzu i další duchovní a začala se k ní vyjadřovat širší konzervativní sféra společnosti.

V rámci svého zkoumání jsem prostudovala mnoho perskojazyčných blogů, zpravodajských serverů i stránek íránských duchovních a konzervativních institucí, z nichž

---

¹²⁶ SHARAFEDIN, Bozorgmehr. Iranian rapper faces death threats for 'insulting' song. *BBC Persian* [online]. 2012, 15. květen [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-18057402>.

¹²⁷ Hokm-e ertedád-e Šáhín Nadžafí tavassot-e ájatolláh Sáfí sáder šod. *Ší'e Njúz*[online]. 2012, 10. května [cit. 2013-06-18]. Dostupné z: <http://www.shia-news.com/fa/news/34940>.

v následující podkapitole předkládám klíčové ukázky. Poté shrnuji výsledky a prezentuji některé obecné závěry.

4.2 Reakce konzervativců: od stránek ájatolláhů k počítačové hře

Další reakcí na tento verdikt byl nový šíitský *hokm*; jeho autorem byl velký ájatolláh Makárem Násir Šírází, vzor k napodobování (*mardža'e taqlíd*) pro mnoho konzervativních Íránců, na jehož internetové i facebookové stránce je v rámci odpovědi na dotaz jednoho věřícího potvrzen názor, že Nadžafí je odpadlík.¹²⁸ “Pokud se jakékoli zjevné urážky vznešeného a neposkvrněného imáma dopustí muslim, pak se jedná o odpadlictví. Pokud se jí dopustí ne-muslim, je kvalifikována jako urážka proroka,” uvádí na citované stránce ájatolláh Šírází.

Jako relativně nová platforma pro vyjadřování kritiky se pak ukázala sociální síť Facebook, v níž se konzervativní Íránci začali vymezovat vůči Nadžafímu, nejviditelněji v rámci hromadných kampaní. Jedna z nich s názvem *Az Šáhín Nadžafí motanafferím* (Nenávidíme Šáhína Nadžafího),¹²⁹ publikovala verdikt dalšího duchovního, velkého ájatolláha Núrího Hamdáního,¹³⁰ podle něhož se dopustil Nadžafí podobného hříchu jako spisovatel Salman Rushdie, odsouzený v osmdesátých letech k smrti ájatolláhem Rúholláhem Chomejmím. “O jeho vině v otázce odpadlictví nelze pochybovat,” uvádí Hamdání o zpěvákovi Nadžafím.¹³¹

Následně přitvrdily kampaně na Facebooku, které na základě tohoto přirovnání již volaly po hudebníkově smrti, například *Šáhín Nadžafí rá cháhím košt* (Zabijeme Šáhína Nadžafího).¹³² To ale vyvolalo i nesouhlasné reakce ze strany duchovních.

Jedna ze stránek univerzitních studentů loajálních radikálnímu pro-režimnímu hnutí *Basídž* se na svém zpravodajském serveru *Pejk-e Írán*¹³³ odvolává na výrok ájatolláha Ahmada

---

¹²⁸ Pásoch be esteftá'í dar moured-e touhín-e Šáhín Nadžafí. Ájatolláh Makárem Šírází [online]. Qom, 2012 [cit. 2013-06-18]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/AyatullahMakaremShirazi>.

¹²⁹ *Az Šáhín Nadžafí motanafferím: We hate Shahin Najafi* [online]. 2012 [cit. 2013-06-18]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/hateshahinnajafi?ref=stream>.

¹³⁰ Jeden z nejkonzervativnějších současných íránských duchovních s hodností mardža'e taqlíd, vyučuje náboženství v Qomu. Prezentace jeho názorů je dostupná na www.noorihamedani.com.

¹³¹ *Az Šáhín Nadžafí motanafferím: We hate Shahin Najafi* [online]. 2012 [cit. 2013-06-18]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/hateshahinnajafi?ref=stream>.

¹³² Dostupné na <https://www.facebook.com/killingshahinnajafi>.

Elm-ol-Hadího¹³⁴ z Mašhadu, podle něhož verdikt, v němž je Nadžafí označen za odpadlíka, neznamená, že se kdokoli nyní může cítit povolán provinilce zabít.¹³⁵ “Přístup k těm, kdo urážejí a dehonestují imámy, musí být organizovaný a pokud bylo rozhodnuto, že odpadlík má být popraven, musí se takový proces naplánovat a musí být podniknuty jisté kroky, a ne, že bude naplněna jen jedna fatva,” argumentuje klerik.

Ze strany Revolučních gard však na internetu pokračovalo volání po zpěvákově smrti. Příkladem je s gardami spojená konzervativní webová stránka *Afsaran.ir*, jejíž autoři se představují jako “bojovníci soft války a obránci náboženství.”¹³⁶ Nadžafího odsuzují jako služebníka ďáblů (*chedmatgozár-e šajátín*) a v jednom z dalších příspěvků explicitně vyzvali k jeho zabití.¹³⁷

Novým způsobem propagace názorů konzervativců proti Nadžafímu se stala též internetová počítačová hra. Tato hra s názvem *Šalík be mortad* (Zastřel bezvěrce)¹³⁸ byla krátce po rozsudku ájatolláhů vytvořená silně konzervativní Nadací pro umění ryzího islámu (*Mo'assese Honar-e Náb-e Eslámí*).¹³⁹ Úlohou hráče v této on-line videohře je vykonat rozsudek ájatolláhů a zabít hudebníka Nadžafího; jeho postavička má v ruce mikrofon a pohybuje se pod logy institucí jako je BBC, Facebook, Twitter, Google+, Hlas Ameriky a pod nápisem “sionismus.”¹⁴⁰

---

¹³³ Dostupný na www.peykeiran.com.

¹³⁴ Významný ájatolláh, pověřený též vedením pátečních modliteb v Mašhadu.

¹³⁵ Elm-ol-Hadí: Baráje E'dám-e Šachs-e mortad bájad eqdám šavad. *Pejk-e Írán* [online]. 2012, 25. květen [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.peykeiran.com/Content.aspx?ID=48497>.

¹³⁶ Dar báre-je Afsarán. *Afsarán-e džang-e narm: Mocháfezín-e dín* [online]. 2012 [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.afsaran.ir/static/about>.

¹³⁷ Dar pej-e Ehánat-e Šáhín Nadžafí be Emám Rezá'. *Afsarán-e džang-e narm: Mocháfezín-e dín* [online]. 2012, č. 95 [cit. 2013-06-08]. Dostupné z: <http://www.afsaran.ir/link/85144>.

¹³⁸ Ukázka hry dostupná na <http://www.lenziran.com/2012/05/computer-game-for-killing-the-rapper-shahin-najafi-produced-in-iran/>.

¹³⁹ *Pájpgáh-e ettelá' resání Mo'assese Honar-e Náb-e Eslámí* [online]. 2013 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: honarenab.ir.

¹⁴⁰ Bází fleš "Šalík be Mortad". *Mo'assese Honar-e Náb-e Eslámí: Pájpgáh-e Etelá' e Resání* [online]. 2012 [cit. 2013-06-08]. Dostupné z: http://www.honarenab.ir/Mahsoolat/Baziha/Shelik_be_Mortad/Shelik_be_Mortad01.aspx.

O masovou propagaci hry se postarala konzervativní média. Soukromá zpravodajská agentura přidružená k Revolučním gardám, agentura Fárs (*Chabargozári-je Fárs*),¹⁴¹ například nejen informovala o existenci hry, nýbrž vyzvala Íránce, aby ji vyzkoušeli a zveřejnila přístup k jejímu stažení na internetu.¹⁴² Hra je podle výše citovaného článku zdarma a její účelem je vyjádřit “hněv ší’itů nad skutkem Nadžafího a jejich připravenost vykonat rozsudek smrti.”

Nejpočetnější reakce a názory na Nadažafího píseň však najdeme na konzervativních blozích jednotlivců. Jako ukázkou často se vyskytujících ostrých reakcí vybírám blog s názvem *Webneveštehá-je jek Míni-Rúznámenegár* (Webové zápisky jednoho mini-žurnalisty).¹⁴³

Jeho autorem je softwarový inženýr; uvádí o sobě, že se na rodil v roce 1987, žije v Mašhadu, žíví se navrhováním internetových stránek, podporuje Islámskou revoluci a politickou linii ájatolláha Rúholláha Chomejního; ke svým oblíbeným filmům však řadí i americký sci-fi film *Matrix*.¹⁴⁴

V příspěvku s názvem *Pírámún-e Hatk-e Emám Hádí ‘alejhe-s-salám* (“Kolem zneuctění imáma Hádího”) vyjadřuje názor, že v případě Nadžafího písně nejde jen o čin jednotlivce, nýbrž o organizovaný útok na islámské náboženství ze strany Západu, v jehož službách je zmíněný íránský hudebník: “Teď je zjevnější, než v předchozích případech, jak jsou tato hnutí organizována, což nasvědčuje tomu, že nepřítel spřádá rozsáhlý plán zničit naše posvátné hodnoty.”¹⁴⁵

Bloger zmiňuje další případy jako bylo spálení Koránu americkým kazatelem, jeho znesvěcování americkými vojáky v Afghánistánu a další incidenty. Jednou z příčin je

---

¹⁴¹ Dostupná na www.farwnews.com.

¹⁴² Bází-je ánlajn "Šalík be mortad" toulíd šod: Línk-e Dánloud. *Fárs* [online]. 2012, 3. září [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13910309000759>.

¹⁴³ Dostupný na www.webnevesht.blogfa.com.

¹⁴⁴ Prúfájl. *Web-neveštehá-je jek míni-Rúznámenegár* [online]. 2012 [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://www.webnevesht.blogfa.com/profile>.

¹⁴⁵ Pírámún-e hatk-e hermat-e Emám Hádí ‘alejhe-s-salám. *Webneveštehá-je jek míni-Rúznámenegár* [online]. 2012 [cit. 2013-07-09]. Dostupné z: <http://webnevesht.blogfa.com/post/429>.

podle autora skutečnost, že muslimové tváří v tvář těmto útokům “mlčí” a nebyl vykonán ani původní rozsudek Chomejního nad Salmánem Rushdiem.¹⁴⁶

I v rámci íránské duchovní sféry se však objevila v záležitosti Nadžafího hluboká vnitřní nejednota. Její nejvýraznější manifestací byla kritika ájatolláha Mahmúda Amdžada,¹⁴⁷ učitele šíitského náboženství v Qomu a též bývalého studenta ájatolláha Chomejního, jenž byl nucen odejít do exilu v roce 2011, a při své veřejné přednášce dostupné na internetovém serveru YouTube.com řekl, že označovat Šáhína Nadžafího za odpadlíka je ze strany velkých ájatolláhů, jmenovitě Šírázího, ignorantské (*džáheláne*); Chomejního rozsudek nad Rushdíem pak označil mírněji za chybný (*eštebáh*).¹⁴⁸ To vyvolalo nové diskuse, například na již zmiňované stránce Afsaran.ir, spojené s Revolučními gardami.

Ta v reakci na jeho slova označila Amdžada za člena proudu, jenž má na svědomí rozkol společnosti po prezidentských volbách v roce 2009 (“*džorján-e fetne-je 88*”).¹⁴⁹ Mnoho rozporupných reakcí se pak objevuje v diskusi pod článkem. Jeden z uživatelů s pseudonymem *AdiAhmed* se přidává ke kritice Amdžada a uvádí, že i studenti v Qomu, kteří spadali do jeho kroužku, byli především “špioni, infiltrátoři a rozvraceči.”¹⁵⁰

4.3 Závěr: Hodnocení výsledků

Z desítek soukromých blogů, internetových článků konzervativních agentur, prezentací ájatolláhů a dalších zdrojů, které byly obsahem mého zoumání, lze vyvodit tyto obecné závěry: Případ písně Šáhína Nadžafího, konzervativní séfrou zdánlivě jednohlasně odmítnuté, ve skutečnosti dokládá rozmanitost názorů uvnitř této séfry; od diskusí, zda vůbec Nadžafího označit za odpadlíka, až po otázky, zda je přípustné vykonat trest smrti, případně kým a za jakých podmínek.

---

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Jeho stránka obsahující životopis je dostupná na <http://www.ayatollahamjad.blogfa.com/>.

¹⁴⁸ Small Media: Iranian Conservative Bloggers - April/May 2012. *Small Media* [online]. 2012 [cit. 2013-08-09]. Dostupné z: <http://storify.com/smallmedia/iranian-conservative-bloggers-april-may-2012>.

¹⁴⁹ Šajch Mahmúd Amdžad: Fatvá-je Ertedád-e Šáhín Nadžafí "džáheláne" ast!!!. *Afsarán-e džang-e narm: Afsarán-e džang-e narm: Mocháfezín-e dín* [online]. 2012, č. 7 [cit. 2013-05-15]. Dostupné z: <http://www.afsaran.ir/link/90380>.

¹⁵⁰ Tamtéž. Diskutující má svůj profil na <http://www.afsaran.ir/profile/adihamed>.

Zajímavým zjištěním je, že v žádném z prozkoumaných zdrojů nevyvolala Nadžafího píseň jakýkoli pokus vyvrátit kritiku íránské společnosti prezentovanou v textu kontroverzní skladby. Obsah textu není nikým z konzervativců prezentován, natož podrobněji analyzován. Mohu-li poznatky z úzkého segmentu zkoumaného pro účely této bakalářské práce zobecnit, pak pro íránské autory má prvořadou důležitost osoba vyslovující příslušný názor a její věrohodnost, až pak teprve obsah, který prezentuje.

V Nadžafího případě tudíž nenacházíme rozklady obsahu, nýbrž pouze osobní odsudky, nejčastěji je hudebník představován jako přísluhovač Západu. Nejpočetnější adjektiva na jeho adresu jsou odpadlík (*mortad*), urážející (*touhín-konande*, *hatták*) či “posedlý Západem” (*gharbzade*). Velmi časté jsou jeho karikatury, kde je psem v obojku s logem britské zpravodajské stanice BBC.¹⁵¹

Co se týče způsobu prezentace a propagace těchto názorů, nacházíme široký prostor: někteří ájatolláhové využili k veřejnému vyjádření svého postoje odpověď na dotaz ší'itského muslima (*esteftá'í*) na své webové stránce. Též papírový verdikt (*hokm*) velkého ájatolláha Šírázího byl v oskenované formě publikován na početných blozích i ve zpravodajských agenturách na internetu. Vyskytují se písemné články, ale i četné karikatury Nadžafího v elektronické obrázkové formě. Nezvyklá forma propagace trestu smrti pro hudebníka, on-line videohra *Šalík be mortad*, navíc měla širší reklamu díky konzervativním zpravodajským serverům, které nabízely přístup k jejímu stažení.

Internetová sféra tak nabídla v kauze Nadžafího a rozsudku o odpadlictví íránským konzervativcům široký prostor, v němž mohli prezentovat své názory, a úspěšně je šířit. Že byla tématu věnována velká pozornost, vyvozují též z počtu reakcí v diskusních sekcích pod články či příspěvky na blozích. Ty jsou zároveň další ukázkou rozporuplnosti, s jakou byl případ i v rámci pro-režimní a náboženské sféry přijímán.

Internet se však v tomto příkladě neukázal jako médium, které by se pro konzervativní část společnosti stalo platformou pro hlubší, sebekritickou vnitřní diskusi.

---

¹⁵¹ V mnoha karikaturách je Nadžafí zobrazován jako britský agent, přičemž ale trvale žije v Německu a anglicky nemluví.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat způsoby, jakými íránská konzervativní sféra využívá internet. Výsledky, k nimž jsem dospěla během studia početných zdrojů v této oblasti, potvrzují, že internet je efektivním nástrojem prezentace jak pro náboženskou sféru, tak pro další klíčové instituce Íránské islámské republiky.

Jak je patrné z konkrétních ukázek v této studii, významným a dříve nedostupným zdrojem informací o stávající politické a společenské situaci v Íránu jsou jak stránky oficiálních institucí, tak weblogy jednotlivců – jak je prokázáno v druhé kapitole, přinášejí například informace o každodenním životě duchovních a studentů teologie v Qomu, včetně názorů konzervativních žen. Díky internetu se posouvají hranice pro jejich vyjadřování a odhalování soukromí.

Badatel v oblasti náboženských blogů, Amir Ebrahimi-Masserat, na jehož studie se odkazují i v této bakalářské práci, mluví o fenoménu „*transgressive youth*“, tedy mládeže překračující své hranice – nejen v tom ohledu, že umožňují ostatním vrstvám společnosti nahlédnout do svých názorů a do svého soukromí, ale též v tom smyslu, konzervativní studenti sami mají díky virtuálnímu prostoru šanci diskutovat s uživateli internetu, s nimiž by se jinak obtížně setkali kvůli geografickým i společenským bariérám; například díky chatu, debatám pod internetovými příspěvky a e-mailové komunikaci.

Působí překvapivě, jak emotivním stylem jsou tyto weblogy psány a jakými tématy se zabývají. Je z nich patrné, že ani studenti teologie se neváhají přizpůsobit normám obvyklým v jiných sférách internetu.

Podle Masserata se úspěch ve sféře weblogů měří jinak, než ve „fyzickém světě.“ Nerozhoduje sociální status ani bohatství, nýbrž to, jak jsou příspěvky zajímavé: konkrétně v Íránu definuje virtuální status blogera pravidelnost s jakou píše, styl, obsah a délka příspěvků, originalita, estetická kvalita stránky i to, zda odpovídá na reakce čtenářů a zda komunikuje s ostatními.

Zajímavé jsou také úvahy teoretiků nad tím, do jaké míry internet porušuje íránskou sociální tradici duality *záher* a *báten*, tedy zjevného vnějšího „já“ a vnitřního skrytého „já.“ V případě studentek teologie a žen obecně to platí obzvláště. Nitro má být skryto závojem

či zdí ve formě vnějšího „já,“ tedy *záher*, kterým se člověk prezentuje světu. Tato dualita, v minulosti chápána jako základ íránské identity, nechávala soukromí ukryté za zdmi rodinného domu, náboženské školy či instituce.

Internet je ale médiem, kde je tato dualita z principu rušena. Internet je prostorem, v němž se vyžaduje upřímné psaní o sobě (*self, me, self-advertisement*), byť za pomoci pseudonymu či falešné identity. I to je důvod, proč je internet tak vhodným médiem k mapování společenských a politických postojů konzervativních vrstev, které dříve zůstávaly skryty.

Z oficiálních prezentací šíitských duchovních na internetu je sice patrná snaha poskytnout věřícím srozumitelné návody a zdání jednoty, avšak internet se i v této sféře stává platformou disentu.

Vzhledem k tomu, že v Íránu jsou oficiální média silně cenzurována, jsou internetové prezentace o to cennějším zdrojem informací. Jak jsem ukázala na příkladu webové stránky ájatolláha Júsufo Sáne'ího, šíří tento klerik své politické názory na internetu i tím způsobem, že publikuje rozhovory původně poskytnuté západním médiím – tím vnáší do veřejného prostoru otázky, k jejichž diskutování není oficiální íránská mediální scéna dostatečně svobodná.

Při zkoumání náboženských prezentací jsem také došla k závěru, že se často silně liší rozsah a hloubka této prezentace v perském jazyce od jazyků ostatních. Mohu-li zobecnit, jeví se perskojazyčná prezentace jako cílená především na íránské uživatele. Do ostatních jazyků jsou překládány především dokumenty a projevy, které mohou zaujmout šířící žijící v zahraničí, a obecně je jich prezentováno mnohem méně. Ještě zjevnější je tento problém na internetových stránkách konzervativních blogerů, zde se například angličtina nevyskytuje vůbec.

O tom, jak rychle se vyvíjejí metody propagace konzervativní sféry, svědčí ukázky nových internetových her a počítačových programů, popsané v kapitole o Revolučních gardách. Jejich způsob využívání internetu se stále více soustředí na „soft“-válku, tedy snahu konfrontovat Západ s pomocí moderních technologií a šířením vlastního kulturního vlivu. Může se jednat i o praktickou výuku práce s počítačovými programy, jejímž příkladem je program na tvorbu karikatur *Kátúr*.

Že je však internet pro ozbrojené složky íránského režimu vhodný i jako nástroj represe, svědčí popsaná metoda vyhledávání a identifikace oponentů režimu, při níž gardy začaly

používat způsob na principu *crowdsourcingu*, tedy masové spolupráce, při níž se úkol zadá blíže nespecifikované skupně lidí jako obecná výzva.

Jak v kapitole o Revolučních gardách, tak mnoha v dalších částech studie, zároveň prokazují tezi, že internet odhaluje silné rozpory uvnitř konzervativní sféry, ať již se to týká současné politiky, šířtské věrouky nebo kontroverzních společenských témat. Během výzkumu jsem zjistila, že jedním z nejbouřlivěji diskutovaných témat íránské konzervativní sféry na internetu je otázka internetové cenzury. Tuto tezi dokládám na ukázkách kritiky režimu na konzervativních webových stránkách.

Tato kritika bude podle mého názoru ještě sílit s tím, jak íránská politika nadále funguje na principu soupeřících frakcí. Internet se v tomto případě stává nástrojem boje mezi jednotlivými politickými skupinami a cenzura pak logicky dopadá i na samotné konzervativní autory. Jednou z nejrozporuplnějších postav je v tomto ohledu vlivná rodina Lárídžání, jejíž členové mají pod kontrolou soudní systém, a tudíž v případě své kritiky na internetu mají možnost nechat autora zatknout, případně nechat jeho internetovou platformu zrušit.

Není proto překvapivé, že mnoho íránských autorů příspěvků na internetu používá pseudonym. Podle Masserata však není tento jev vnímán jako důvod k zpochybňování věrohodnosti blogu či jeho autority. I člověk, který o sobě uvede jen několik detailů, může být na internetu úspěšnější, než známá osobnost, například profesor, jehož příspěvky jsou nudné a psané arogantním stylem.

Případová studie, pro níž jsem zvolila kauzu hudebníka Šáhína Nadžafího, pak shrnuje způsoby a cíle internetové prezentace konzervativní sféry na jedné konkrétní události. Tento i další případy popsané v bakalářské práci svědčí o dobré propojenosti jednotlivých konzervativních sfér na internetu, které umožňují rychlé šíření informací i účinnější propagaci jejích názorů.

Zároveň ale odpověď konzervativní části internetové sféry mimo jiné dokládá i silně ideologické postoje obvyklé v této sféře, které zatím znemožňují, aby se internet stal v rámci konzervativní vrstvy společnosti nástrojem kritické sebereflexe a prostředníkem reformy.

Seznam použité literatury:

1. ALAVI, Nasrin. *We are Iran: The Persian Blogs*. New York: Soft Skull Press, 2007. ISBN 1933368055.
2. ANSARI, Ali M. *Iran, Islam and Democracy: The Politics of Managing Change*. London: Chatham House, 2006. ISBN 1862031517.
3. DOOSTDAR, Alireza. The Vulgar Spirit of Blogging: On Language, Culture, and Power in Persian Weblogistan. *American Anthropologist*. 2004, roč. 106, č. 4, s. 651-662. Dostupné z: http://groups.csail.mit.edu/mac/classes/6.805/admin/admin-fall-2005/weeks/doostdar-vulgar_spirit_of_b.pdf
4. DUFFY, Aiden a Philip N. HOWARD. *Iran's Political Parties Link to Persian Blogosphere: Project on Information Technology and Political Islam* [online]. Seattle, 2010 [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: <http://pitpi.org/wp-content/uploads/2010/07/2010.2.pdf>. Research Memo. University of Washington.
5. EBRAHIMI-MASSERAT, Amir. Blogging from Qom, behind Walls and Veils. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*. 2008, roč. 28, č. 2, s. 235-249. Dostupné z: <http://muse.jhu.edu/>
6. EBRAHIMI-MASSERAT, Amir. Weblogistan: The Emergence of a New Public Sphere in Iran. In: *Publics, Politics and Participation: Locating the public sphere in the Middle east and North Africa* [online]. Seteney Shami. 2009: Social Science Research Council, New York, s. 325-359 [cit. 2013-08-06]. ISBN 978-0-9790772-5-8. Dostupné z: http://www.ssrc.org/workspacce/images/crm/new_publication_3/%7B9b8b3c85-54ca-sd11-a822-001cc477ec84%7D.pdf
7. ESFANDIARY, Golnaz. Explainer: Iran's National Internet. *Radio Free Europe/Radio Liberty* [online]. 2012, 10. únor [cit. 2013-08-03]. Dostupné z: http://www.rferl.org/content/explainer_irans_national_internet/24480343.html

8. ESFANDIARY, Golnaz. Iran's Basij Launches Website To Cover Occupy Wall Street Movement. *Radio Free Europe/Radio Liberty* [online]. 2011, 31. října [cit. 2013-08-03]. Dostupné z :
http://www.rferl.org/content/iran_basij_launches_website_cover_occupy_wall_street_movement/24377378.html
9. HENDELMAN-BAAVUR, Liora. Promises and Perils of Weblogistan: Online Personal Journals and the Islamic Republic of Iran. *The Middle East Review of International Affairs*. 2007, roč. 11, č. 2, s. 77-93. Dostupné z: <http://www.gloria-center.org/publications/meria/journal/2007/issue2/Hendlman-Baavur.pdf>
10. KELLY, John a Bruce ETLING. *Mapping Iran's Online Public: Politics and Culture in the Persian Blogosphere* [online]. Harvard University, 2008 [cit. 2013-08-02]. Dostupné z:
http://cyber.law.harvard.edu/sites/cyber.law.harvard.edu/files/Kelly&Etling_Mapping_Irans_Online_Public_2008.pdf. Berkman Center Research Publication. Harvard University.
11. KHIABANY, Gholam a Annabelle SREBERNY. The Politics of/in Blogging in Iran. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*. 2007, roč. 27, č. 3, s. 563-579. Dostupné z
<http://eprints.soas.ac.uk/7366/1/PoliticsOfInBloggingInIran.pdf>
12. KHIABANY, Gholam. *Iranian Media: The Paradox of Modernity*. New York: Routledge, 2010. ISBN 978-0415962896.
13. MATIN-ASGHARI, Afshin. The Rise of Modern Subjectivity in Iran. *Critique: Critical Middle Eastern Studies*. 2005, roč. 14, č. 3, s. 333-337. Dostupné z :
http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10669920500280730#.UfwptNJQZ_Q
14. MOTTAHEDEH, Roy. *The Mantle of the Prophet: Religion and Politics in Iran*. London: Chatto and Windus, 1986. ISBN 0-7011-3035-0.
15. RAHIMI, Babak. Internet & Politics in Post-revolutionary Iran. In: SEMATI, Hamid. *Iran, Media, Culture and Society: Living with Globalization and the Islamic State*. New York: Routledge, 2007, s. 37-54. ISBN 978-0415772167. Dostupné z: <http://www.gloria-center.org/meria/2003/09/rahimi.pdf>

16. RAHIMI, Babak. *Ayatollah Sistani and the Democratization of Post-Ba'athist Iraq* [online]. Washington D.C., 2007 [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: <http://www.usip.org/sites/default/files/resources/sr187.pdf>. Special Report 187. United States Institute of Peace.
17. RAHIMI, Babak. The Sacred in Fragments: Shi'í Iran since the 1979 Revolution. In: NABAVI, Negin. *Iran: From Theocracy to the Green Movement* [online]. New York: Palgrave Macmillan, 2012, s. 55-79 [cit. 2013-08-04]. ISBN 978-0-230-11461-6. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=nkYW8_bgSa8C&pg=PT63&hl=cs&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false
18. RAHIMI, Babak. Cyberdissent: The Internet in Revolutionary Iran. *The Middle East Review of International Affairs Journal*. 2003, roč. 7, č. 3, s. 101-115. Dostupné z: <http://www.gloria-center.org/2003/09/rahimi-2003-09-07/>
19. SHAFARAEI, Mousavi a Seyed MASOUD. Globalization and Contradiction Between the Nation and the State in Iran: the Internet case. *Critique: Critical Middle Eastern Studies*. 2003, roč. 12, č. 2, s. 189-195. Dostupné z: <http://www.digitalislam.eu/book.do?articleId=1674>
20. SISLER, Vit. Digital Heroes: Identity Construction in Iranian Video Games. In: SREBERNY, Annabelle a Massoumeh TORFEH. *Cultural Revolution in Iran: Contemporary Popular Culture in the Islamic Republic*. In print. London: I.B.Tauris, 2013. ISBN 978-1780760896.
21. SISLER, Vit. Videogame Development in the Middle East: Iran, the Arab World, and Beyond. In: HUNTEMANN, Nina B. a Ben ASLINGER. *Gaming Globally: Production, Play, and Place*. London: Palgrave Macmillan, 2013, s. 251-272. ISBN 978-1137006325. Dostupné z: <http://www.digitalislam.eu/article.do?articleId=8394>
22. SÍSTÁNÍ, Alí. *The official website Grand Ayatollah al-Uzma Seyyid Ali al-Sistani* [online]. 2013 [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: www.sistani.org
23. SOHRABI-HAGHIGHAT. New Media and Social-political Change in Iran. *CyberOrient* [online]. 2011, roč. 5, č. 1 [cit. 2013-08-03]. ISSN 1804-3194. Dostupné z: <http://www.cyberorient.net/article.do?articleId=6187>

24. SREBERNY, Annabelle a Gholam KHIABANY. *Blogistan: The Internet and Politics in Iran*. London: I.B.Tauris, 2010. ISBN 978-1-84511-607-1.
25. SREBERNY-MOHAMMADI, Annabelle a Ali MOHAMMADI. *Small Media, Big Revolution: Communications, Culture and the Iranian Revolution*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2011. ISBN 978-0816622160.
26. TEHRANI, Hamid. Iranian Muslim Bloggers. *Comparative Study of Iranian Islamist Bloggers*[online]. George Mason University, 2007, 28. listopad [cit. 2013-08-04]. Dostupné z: <http://hnn.us/articles/44774.html>